

NAS GLAS

**Glasiło Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev**

:: za Slovenijo v Ljubljani. ::

Cena posamezne štev. 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Cetrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

Oglasi po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta štev. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Josip Satler, Slovenjigradeec:

Kje tiči koren zla?

Val draginje drvi neprestano naprej in žuga ugonobiti vse gospodarsko šibke, v prvi vrsti pa državne nameščence. Cene rastejo skokoma, in od 1. oktobra 1921 naprej so se dvignile za celih 100 odstotkov in še več. Meso je skočilo od 16 K na 42, jajce od 8 K na 18 K, krompir od 2 K na 7 K, moka od 16 na 26 K, riž od 18 na 40 K, makaroni od 20 na 40 K itd. Državni nameščenec, ki je že pred 1. oktobrom 1921 lakota poginjal, moral bi imeti danes, če bi hotel živeti kakor pred 1. oktobrom 1921, vsaj še enkrat toliko, namesto tega pa bo dobil le 30 odstotkov več. Vendar draginja se še ni ustavila, nego je šele v zadnjem mesecu začela stoprav svoj zmagonosni pohod. Negotovo je še, v kakšne višine bodo cene posameznim življenjskim potrebščinam narastle.

Vsi iščejo vzroke tega neznoznega stanja in sredstva sanacije ter dajejo nasvete onim možem v Beogradu, ki vodijo našo državo, kako bi ozdravili to rak-rano. Vendar ni moža, ki bi si upal z drzno energijo in znal z vztrajnim študiranjem tega vprašanja odpraviti vzroke draginje in omiliti njene posledice. Kriza je sicer splošno evropska, a med tem ko se druge države lečijo z uspehom (n. pr. Češkoslovaška in celo Madžarska), se pogloblja naša država vedno v večjo draginjo.

Prvi in poglobitvi vzrok našega obupnega stanja je slaba valuta. Slaba valuta pa

prihaja od večnih deficitov v budžetu, ki jih noben finančni minister ne zna pokriti z dovoljenimi tekočimi dohodki, nego jih krije s posojili pri Narodni banki in s tiskanjem vedno večjih množin bankovcev. Ta inflacija povzroča razvrednost našega denarja, ki se povišuje zaradi nepovoljne trgovske bilance. Zaradi suše, ki je uničila velik del poljskih pridelkov, je bilo nemogoče izvoziti večjih množin žita, ki je glavni naš pridelek; izvoz, ki je bil leta 1921. sicer dosti večji nego leta 1920., je vendar še vedno ostal malenkosten, medtem ko so razni trgovci forsirali uvoz večkrat prav nepotrebnega blaga. Gosp. fin. minister dr. Kumanudi je izjavil, da je naša plačilna bilanca momentano radi tega tako slaba, ker so se naši trgovci zadolžili v inozemstvu za ogromne vsote. Kakšen egoističen namen so pri tem zasledovali ti trgovci, je popolnoma jasno. Naročili so si velikanske zaloge, ustvarili v inozemstvu nebroj obveznosti, nabavili za izpolnitev teh obveznosti ogromne vsote tujih valut in deviz ter potisnili našo krono s takim dejanjem na ono višino, na kateri stoji danes. Z ozirom na tako ravnanje je danes uvoz iz inozemstva silno drag; zato pa porabijo priliko, že prej nabavljeno blagovno zalogo prodajati po onih cenah, ki bi bile upravičene, ako bi se bilo blago uvozilo pri današnjem stanju valute. To je peklenaška spekulacija, o kateri pravijo, da nese nekaterim 100 odstotkov dobička.

Vendar je še dosti poštenih trgovcev, ki so ostali reelni do zadnjega. Zahtevali so

pri spekeriji običajni zaslužek 5 do 8 odst., pri manufakturi 15 odstotkov, pri drugih strokah (železnini, steklu itd.) po 20 odstotkov. Pa pride zakon o pobijanju draginje z dne 30. decembra 1921, št. 6 (ur. l.), ki določa v čl. 8., da sme vsak trgovec zahtevati 25 odstotkov čistega dobička. Medtem ko so se nekateri trgovci dosedaj bali zahtevati toliko dobička, so tudi ti po večini, izrabljaje to določbo, takoj povišali cene za 30 odstotkov.

Z zgornjim zakonom kot dopustna označena višina dobička je dosti previsoka. Vsak manjši trgovec, ki je imel pred vojno 40.000 kron prometa, ima danes z ozirom na 50krat višje cene letnega prometa okoli 2.000.000 kron ter sme imeti od tega 25 odstotkov čistega dobička, t. j. 500.000 K, in to ob času, ko državni nameščenci, na katerih stroške si ti smejo delati svoj dobiček, dobesedno od lakote poginjajo. Ker plača takšen trgovec dohodnine od zneska 500.000 kron le

69.212 K	
in ker znaša 1 odst. prometni davek	
od 2.000.000 le	20.000 >
ter pridobnina k invalidnim davkom	
morda le kakih	10.000 >

skupaj 100.000 K

ostane trgovcu letno čistega dobička 400.000 kron. Pri večjih prometih in večjih dobičkih je dobiček, ki ga trgovec lahko tesavrira, še večji.

Kakor kaže zgornji primer, ostanejo trgovcu po odbitku 1 petine davka 4 petine

Doživljaji leta 1919.

Popisal J. Z.

(2)

Pri Družbi sem bil jedva nekaj mesecev, ko je prišel prevrat v oktobru. Tedaj so se ustanovili Narodni sveti, ki so potrebovali sposobnih moči; pa tudi upokojence so pozvali, naj se oglase za reaktiviranje. Oglasil sem se za oboje in za prvo pot postal tajnik Nar. sveta v Celovcu. Svet pa je jedva pričel delovati, ko je hrabri Malgaj pričel prodirati po spod. Koroškem. Treba je bilo torej prevzeti državne urade in poslali so me v Pliberk, kjer sem novembra-decembra 1918 prevzel za Jugoslavijo davčni urad, pošto, notarijat in finančno stražo. Ko je bila stvar v redu in so bili uradi izpopolnjeni, sem se vrnil preko vojaške linije v Celovec ter ondi zopet vstopil k Družbi. (Te doživljaje opišem drugo pot.)

O teh mojih »manipulacijah« so zvedeli seveda tudi Nemci in pritiskali na polici-

jo tako, da je svetnik Sp., ko sem mu intervencijo v Pliberku mirno priznal, končno zaklical: »Ni čuda, ako so tako proti Vam.«

Govorila sva še o vzrokih nezadovoljnosti na Koroškem, — neenakopravnost, — pojasnjeval sem brezplodnost vojaške akcije med Borovljami do Dravograda z dvema topovoma in nekaj vojaščin, ker bo odločil itak Pariz in zatrdil, da mora razumeti vsak javni uslužbenec vse želno-običajne jezike. Tega pa v našem slučaju ni. Svetnik je vse priznal in v lastno opravičevanje pričel citati »Mira«, ki ga je tudi precej dobro bral.

Po kratkem odmoru pa me je nenadoma vprašal:

»Kaj porečete, ako Vas iztiramo iz dežele?«

To vprašanje je bil prijazen migljaj, naj bi šel sam; ker si pa nisem bil svest slabih dejanj, sem mu jel opisovati krivičnost takega koraka. V Celovcu služim ne-

političnemu podjetju, v javnost ne zahajam, kar pa sem storil v Pliberku, se je zgodilo opravičeno, kar je okraj slovenski in so takrat pričela prodirati znana Wilsonova načela.

»Premislim še, kaj mi je storiti.« je sklenil svetnik najin pogovor, in sem se poslovil, trdno preverjen, da je zadeva v redu. Pa ni bila!

Štirinajst dni pozneje me poseti neke nedelje popoldne sosed iz prvega nadstropja. Stanoval sem v drugem nadstropju neke vile v Šent Martinu, v prvem je stanoval poštni revident H., v pritličju pa bančni uradnik F. S tema dvema sem bil toliko znan, da je prvi občudoval moje fotogr. aparate (kakor sem se pozneje prepričal, celo nekoliko preveč), soproga poslednjega pa je skrbela za red v mojem stanovanju, obstoječem iz dveh sob in kuhinje, ker nisem imel lastnega gospodinjstva.

čistega dobička v prosto razpolago. Iz tega sledi, da zasebna gospodarstva prispevajo premalo k državnemu gospodarstvu; zato država nima na razpolago sredstev, s katerimi bi krila državne stroške. Medtem ko je dopuščeno, da vsak zasebnik določa cene svojim pridelkom in svojemu delu v razmerju z obstoječo draginjo, se državnemu nameščencu od slučaja do slučaja, ko zarenči, milostno navrže nekaj odstotkov več. Na eni strani pri producentu in trgovcu 50krat višje cene nego pred vojsko, na drugi strani pa se državnemu nameščencu, ki je prisiljen kupovati te stvari, zvišajo predvojne, že takrat za življenje komaj zadostne plače na 10 do 15kratni znesek. Da, Jugoslavijo so ustvarili inteligenti in se trudijo za njen obstoj in procvit, producenti in trgovci pa uživajo sad tega truda z brezobzirnim dušenjem vsega inteligentnega proletarijata. Njim je geslo: mors tua, vita mea!

(Dalje prih.)

Janko Benedičič, Ljubljana:

Naša beda in naš ugled.

Da se bomo morali državni nastavljeni v svoji osvobojeni domovini tako bridko boriti za svoj obstoj, tega nismo pričakovali. Toda že koncem l. 1919 smo svojo zmoto uvideli, ko smo se morali s stavko boriti za naše priboljške. Še slabše je danes, ko o bedi naših družin skoraj odkritosrčno govoriti ne smemo.

Posebno obupen je naš položaj danes zato, ker se nam je oni priboljšek, ki smo ga dobili z zakonom mesca decembra m.l. kar naenkrat z brzotjavno naredbo ukinit. oziroma maksimiral. In to se je zgodilo pri nastavljenih, ki imajo najmanj plače pa največ otrok, to so uslužbenci neuradniških kategorij. Če danes uradništvo ne more živeti s svojimi prejemki, kako naj živi kak sluga ali poduradnik z današnjimi maksimiranimi prejemki? Koliko je bilo že protestnih shodov, koliko že spomenic, deputacij itd., da bi se vsa ta vnebovpijoča krivica popravila, a do danes ni še nič kake rešitve. Nobeno čudo torej ni, da prizadeti tovariši trumoma zapuščajo državno službo ravno pri nas, pri zboru policijskih nameščencev v Sloveniji.

Državni policijski nameščenci smo že od lanskega leta tiho in potrpežljivo trpe li bedo in pomanjkanje v naših družinah, ker smo še vedno upali na boljše čase, toda — žal, zaman. Kolikor so nam družinske razmere puščale, smo našo bedo in pomanjkanje blažili s tem, da so naše žene

nosile skromne premičnine od meseca do meseca v zastavljalnico, da smo se mogli pošteno preživeti.

Ni nas tega sram, vse je bilo pošteno. Za ukinjenje naredbe in za povišek prejemkov ni pri sedanjem vladnem režimu nobenega upanja, premičnin pa — razen skromnega pohištva — tudi nimamo več. Kaj naj počnemo sedaj, s čim naj preživimo našo lačno in sestraddano deco? Ali naj prodamo še tisto naše skromno pohištvo, da bomo še svoj pičli počitek uživali na golih tleh? Ali naj prične naša deca po mestnih ulicah beračiti?

V tako obupnem stanju se nahajamo vsi tisti policijski nameščenci, ki si ne moremo preskrbeti zasebnih služb. Zato smo si ta položaj v precejšnji meri pričeli blažiti po receptu g. finančnega ministra s takozvano, ampak pošteno zarado. — Nekateri naši tovariši — sotrpini — hodijo v svojem, že itak skromno odmerjenem prostem času delat na polje, žagajo drva po hišah, delajo pri raznih stavbenikih, pri pekih pečijo ponoči kruh, opravljajo službe poljskih in gozdskih čuvalev, šivajo raztrgane vreče itd., vse le zato, da se morejo skromno, a pošteno, preživeti pri tej gorostasni in še vedno rastoči draginji.

Vse to je žalostno, toda resnično! Žalostno pa je za nas — kakor škandalozno za državo — to tembolj, ko uvidevamo, kaj smo si po dolgoletnem in zvestem službovanju pri državni službi — priborili.

Javni organi vršimo dnevno po 16 in še več ur naporno in odgovornosti polno službo, v svojem pičlo odmerjenem prostem času naj se pa bavimo s »postranskimi zaslužki«. Vsakomur bo jasno, da je tak položaj za nas že iz zdravstvenih ozirov precej opasen. Železni stroji rabijo, in ga tudi imajo, svoj oddih, nas male in uboge zemljane pa se tira v brezkončno delo. V takem položaju ne bomo dolgo vzdržali: sistem nas tira v gotov pogin, kajti moči nam bodo kmalu pošle. Kaj bo počela naša deca, ko ne bo več onega, ki danes vse vzdržuje, vse pošteno preživi, — to naj sodi javnost! Kdo bo našo deco podpiral, kdo živil, ko ne bo več našinskega očeta? Ali ne bo imela država te naloge? — Tudi tu bodo izdatki!

Z našim postranskim zaslužkom odjedamo raznim delavcem — po poklicu — njihov vsakdanji kruh in povzročamo mi, policijski nameščenci — brezposelnost,

ker smo v to primorani. Z »zarado« v največji meri trpi naš ugled — ugled javnih organov. Naš ugled je pa tudi ugled naše države Jugoslavije. Kako bo službeno razmerje med stražnikom ali pa policijskim nadzornikom in pa njegovim »sodelavcem« v slučaju kakega prestopka od strani delavca? Kje bo čast stražnika in pa avtoriteta okolišnega nadzornika?

Gospod urednik! To nas boli, boli tem bolj, ko se nam v izvrševanju naše službe javno očita, da nič ne zaslužimo. Zato se oglašamo javno, ker vemo, da naše današnje razmere in naše življenje ni naši državi v prid ter ji škodi na ugledu, kakor škoduje tudi našemu zboru. Vse to je pa tudi zelo opasno za vzdrževanje »javne sigurnosti«.

Ponovno apeliramo na merodajne faktorje, na javnost in na posredujoče sloje: ukrenite potrebno, da se položaj državnih policijskih nameščencev hitro zboljša. Ker mi pešamo in hramo, naša deca je gladna. Zato prosimo in prosimo, zganite se, kajti le hitra od pomoč more obraniti pred — razsulom javne sigurnosti v Sloveniji!

Fr. Rojec:

Maksimirajte draginjo!

Ali še veste, kako se je delalo pri nas v stari Avstriji med svetovno vojno? Tisti, ki so imeli kaj pod palcem, so ostali doma, da so nabavljali kake vojne potrebščine, zraven pa lahko tudi verižili, krčmarili ter dobro jedli in pili. Toda ubogi nemaniči so morali odhajati radi ali ne radi na razne fronte pred sovražne puške in topove. Zavedni našinci so prehajali na frontah v vjetništvo ter se tam obračali s puškami proti Avstriji; oni, ki so bili vzgojeni v temi avstrijskega duha, pa so žalostno in neslavno umirali po strelskih jarkih v največjem trpljenju. Vse to je bilo znano zakrknjenim birokratskim avstrijskim voditeljem, ali skisani možgani jim niso dopuščali, da bi pogledali ne koliko v bodočnost in se obvarovali preteče nesreče in sramote. Vlekli so počas naprej svoj polomljeni državni voz in nič se niso zmenili za razna svarila in nasvete pametnejših in razsodnejših mož. Tudi to jih ni motilo, da so se na frontah in v zaledjih visoki in nizki gospodje častniki gostili in mastili dan in noč z vsemi močnimi posvetnimi dobrotami in sladkostmi, med katerimi seveda tudi ni smelo manjkati lepih mladih žensk. Dali so si

imenovani revident me torej poseti in naznani strogo tajno, da dobim drugi dan hišno preiskavo. Naznanili so me bili, kakor je trdil, poštni uradniki in pristavil je:

»Wissen Sie, als Deutscher hasse ich Sie, weil Sie ein Slave sind; aber ich könnte Sie deshalb nicht obdachlos machen. Unter unseren Kollegen indess gibt es Leute, die keine Grenze kennen.«

Namignil mi je, naj odidem sam; toda kakor nisem poslušal policije, tudi nisem poslušal revidenta, ker sem imel čisto vest.

Kako in kam naj bi tudi odšel in pustil stanovanje s pohištvom ter s kupom knjig!

Nemški uradniki, med katerimi je bilo največ Nekorošcev, so bili namreč glavni hujskači pri protislovanski akciji, kateri seve koroški Slovenci niso bili in niso mogli biti kos. Preneizkušeni so bili. Mozeg koroške uprave je bilo nekoroško, zagriženo nemško ali nemškutarsko uradništvo.

vo. Vse Nemce in nemčurje z raznih avstrijskih jezikovnih otokov so zbrali v Celovcu, in ako si poznal kaj sveta po Avstriji, so se ti ti ljudje zdeli zelo znani in domačini. Spomniti se pa nisi mogel — kje bi jih bil videl. Srečal si jih pač svoj čas na Kočevskem, ali po ponemčenih mestih nekdanje Štajerske, mogoče si koga srečal na kakem jezikovnem otoku na Moravskem, ali si ga videl na Dunaju.

Moj sosed s prvega nadstropja je bil iz okolice Znojma, moj sosed iz pritličja pa Nemec iz severne Češke. Med duhovni je bilo dosti Tirolcev. Taki možje so predstavljali koroško nemštvo in ti so dobili že meseca sušca 1919 tudi samokrese, s katerimi so se doma vadili.

Moja dva sosed sta si izbrala za tarčo moje zaboje v vrtni lopi; še danes imam prestreljene obodke nekaterih svojih knjig, ki so bili spravljeni v zabojih. Z zanimanjem sem takrat opazoval, kako sta se imenovana gospoda vadila v streljanju

proti Slovanom; za prvo pot seveda samo proti praznim obodkom soseda — Jugoslovana.

Nekoliko manj prijetno pa je bilo nekaj tednov kasneje, ko so hoteli v volašnici isto metodo udeležiti proti nam samim, in le prihajajoči Srbi so nas rešili krogle. A o tem pozneje!

Desna roka imenovanih hujskačev so bili — Kranjci. Ob Dravi in višje gori ne imenujejo Kranjce le Slovence v splošnem, temveč tudi one rodovine, čijih očet je so prišli s Kranjskega pa so se med Nemci popolnoma potujčili in postali so hujski od pristnih Nemcev samih. V Celovcu, Št. Vidu na Glini, po mestih nekdanje Štajerske (Rogatec, Celje, Maribor itd.) je lep venec takih »Nemcev«, čijih oče je bil nemškutar s Kranjskega. Te ljudi domači Slovenci upravičeno iz dna duše sovražijo, Nemci pa prezirajo; policija z njimi izsleduje politično in narodno pripadnost posameznikov. (Dalje prih.)

postaviti tudi tikoma za frontami pisarne, kuhinje in začasne bolnice, kjer je kar mrgolelo takih postrežnih vojaških prijateljic, ki so znale dobro jesti in piti ter se zabavati s častniki, a delali so navadno namesto njih preprosti, za orožje nesposobni vojaki, ki jih je bilo povsod več kot preveč.

Godile so se po taboriščih razkošne orgije. Uboji vojaki so jih lačni, žejni, napoli bosi in razcapani gledali od blizu in daleč. Česar niso videli, to so slutili, kleli, stiskali pesti in škripali z zobmi, a siti in pijani častniški poveljniki so jih gonili v smrt kakor mesarski hlapci neumno živino v klavnico.

Prišel je polom, ker zmaga v takih koruptnih razmerah ni bila mogoča. Samopašni, prej vsemogočni vojaški poveljniki so kar naenkrat izgubili vso svojo moč nad vojnim moštvom, ki je kaj hitro zavedlo svojega izpremenjenega položaja ter je vse razkačeno obrnilo puška kopita proti njim. Kakor mokri kuški so se odslej častniki plazili preoblečeni v obleke prostakov med vojaki ali pa se poskrili v varna zavetja. Marsikaterega svojega prejšnjega visokega trinoga so vojaki zalotili na njegovem strahopetnem begu ter mu za plačilo pošteno pretresli pregrešne kosti!

Za polomom je prišel državni prevrat in nastala je Jugoslavija. V veliko nesrečo te nove države so se pri nas vrinili na visoka vodilna mesta tudi ljudje, ki so med vojno le mazali in se izmazovali ali so na frontah popivali s častniki. Ti nimajo nobenega pravega smisla za državo, pač pa za lastni trebuh in žep! Naravno je, da so pod takimi krmilarji oni, ki so nekdanje delali in trpeli za Jugoslavijo, a niso imeli nič mazila in niti namazanih stricev, ostali pozabljeni v svojih temnih kotih in morajo zdaj stradati bosi in raztrgani.

Z mlado državo in njenim imetjem so delali njeni prvi nepoklicani voditelji približno tako kakor kozli v zelniku. Prišle so volitve, voditelji so se zamenjali z drugimi, ali prvotne vodilne metode le nočejo izginiti. Priznati moram, da so bile in so še častne izjeme, ali te so tako redke, da nimajo dovolj vpliva in skoraj ne prihajajo v poštev. V dokaz škodljivih vodilnih metod naj služi posebno žalostno dejstvo, da se pri nas zoper draginjo ničesar energičnega ne stori, da lahko naši špekulanti in verižniki navijajo cene kakor hočejo ter izvozničarji izvažajo naša živila sovražnim Lahom in Nemcem naprej in naprej.

Živil primanjkuje ali pa so za nas predraga in pravi ruski glad že trka na naša vrata.

Slišali in brali smo že večkrat, da naši izvozničarji za svoje koncesije in razni oderuhi za svoje ugodnosti plačujejo milionske svote. Zato neki vsi ti srečni bratci uživajo neomejeno svobodo v naši državi, zato pri nas draginja tako hitro raste in bo še rastla in delala tudi državi vedno večje preglavice, ker bo rabila vedno večje svote denarja za svoje ljudi in razne svoje potrebe. Treba ji je torej kaj prihraniti, kaj odščitniti pri onih njenih ljudeh, ki imajo nekaj preveč. No, ker pa noče nihče sam priznati, da ima kaj preveč in niti oni, ki ima največjo plačo in povrh še razne visoke postranske dohodke, nabirajo naj se prihranki pri onih drž. siromakih, ki imajo najmanjše plače, a največ otrok in dobivajo zanje draginjske doklade pa 20 K na dan. Naši otroci, ki

jim že prej nismo mogli dati zadostne hrane, pa bodo odslej res morali glodati drevesne skorje kakor smrti zapadli otroci v nesrečni boljševiški Rusiji.

To najnovejše nesocialno in nekulturno delo naših brezsrčnih državnikov je tak škandal, da menda nima para med evropskimi belokožci. Še najžalostnejše pri vsem tem pa je za nas to, da se je skuhalo ta tako neplemenita misel o maksimiranju naših beraških službenih prejemkov ravno v učenih glavah nekaterih visokih uradnikov, ki smo jih dozdaj tako zelo čislali v vseh ozirih. Naši rojaki torej nas sedaj hujše tlačijo in davijo kakor so nas nekdanj zatirali naši narodni sovražniki. Tega ne bomo nikdar pozabili, o tem bomo prilično še obširneje govorili.

Kakor je izpeljava našega maksimiranja kruta in brezvestna, tako je tudi nepremišljena in idijotska. Maksimirajte naj prej draginjo in ko jo maksimirate na predvojne cene, potem pa maksimirajte še naše revne prejemke! Odrečemo se nato radi vsem draginjskim dokladom in zadovoljni bomo, če zopet dobivamo borne gole predvojne plačice in sicer sluge po 100 kron, a poduradniki po 120 K na mesec. Težko smo takrat živeli s temi majhnimi plačami, a dobivali smo zanje stokrat več nego za današnje maksimirane in nemaksimirane prejemke; živeli smo skromno, vendar dostojno, toda sedaj smo lačni in raztrgani in obeta se nam za bližnjo bodočnost prava ruska beda! Ako pa ne morete ustaviti in odpraviti draginje, dajte nam predvojne plače v sedanjih denarni veljavi brez vsakih draginjskih dokladov, a te plače naj znašajo na mesec po 10.000 K za sluge in po 12.000 za poduradnike, kajti zaradi draginje se je naša valuta tako poslabšala, da zdaj v cenah za živila in oblačila tu in tam naš predvojni virar več ne dosega sedanje krone. Vsak pametnejši šolarček pa lahko izračuna, da je vlada mnogo na boljšem, ako nam plačuje polne draginjske doklade, kakor če bi nam dajala na omenjeni račun povišane plače.

Z draginjo dvigajo plače svojim uslužbencem v vseh kulturnih državah, ki jih vodijo resni in dobri, državo in narod ljubeci državniki. Tako se mora delati tudi pri nas. Državo tvori celokupni narod, ki sestoji iz vseh najvišjih, srednjih in najnižjih stanov, vlada mora dajati vsem tem stanovom pogoj za življenje ter enakomerno skrbeti za vse te stanovne, a ne samo za najvišje ter le za bankirje, razne špekulante, izvozničarje in druge podobne dobičkarje. Pred vsemi pa smo najpotrebnejši državni uslužbenci in če se nam odreka na najvišjih mestih zadnji življenjski pripomoček, je naravnost anarhija od zgoraj, ne vodi v propast le naših nesrečnih maksimiranih stanov, ampak tudi državo samo po vzgledu samopašnih in krivičnih birokratskih voditeljev propale Avstrije. Ker pa mi ne želimo take žalostne usode svoji ljubljeni Jugoslaviji in ker si pravice do življenja v tej svoji domovini ne damo kratiti od nikogar, zato ponovno kličemo: Vrnite nam nemudoma po krivici vzete draginjske doklade ali pa maksimirajte draginjo tako, da bomo mogli živeti tudi brez teh dokladov!

Kdor ne dela, naj ne je!

Vsemu svetu znani stari pregovor pravi: Kdor ne dela, naj tudi ne je; logično pa je, da ima ta pregovor popolno veljavo tudi narobe, namreč: Kdor ne je, naj tudi ne dela!

Vsakemu najslabšemu šolarčku in hribovskemu kretenu je ta pregovor znan; samo v plači poduradnikov finančne kontrole merodajnim funkcionarjem še ni znan. Po maksimiranju draginjskih dokladov in če se še odračuna obleka, ki spada po pravilniku k stalnim prejemkom in s katero obljubo obleke nas že četrto leto vodijo za nos, dobimo poduradniki finančne kontrole vsakega 1. slabo za pol meseca zadoščajoč znesek izplačan. Po navedeni plači poduradniki finančne kontrole pol meseca, oziroma v vrednosti za pol meseca je do; organizirani smo torej resno sklenili, da bomo v prihodnje potemtaj, kem samo pol meseca oziroma v vrednosti pol meseca delali; ta sklep naj vza mejo predstojniki, ki imajo nadzirati od delke, v vednost, ker se bomo dogovorjenega — natančno držali.

Ker pa človek, če prav ne dela, vsek eno mora jesti, ker prazna vreča ne stoji, kar znajo naši parlamentarci v Rogaški Slatini najbolje, smo prisiljeni na samopomoč.

Tukaj je krožila naredba, naj bi se pridobivalo kandidate za finančno kontrolo, katerih se bode sedaj večje število rabilo, in jim šlo na roke. Pri sedanjih razmerah komu prigovarjati, naj vstopi v finančno kontrolo, bi bilo hinavstvo. To bi se le škodoželjno kakemu sovražniku moglo prizadeti, ne pa šolarčku, ki nam ni storil nič žalega. Komur bi svetoval, naj stopi v naš krož, bi ga goljufal in spravil ob dobro službo ali vir drugega blagostanja, a ga zavlekel v bedo finančne kontrole.

Pika.

Izpreminjevalni predlogi k načrtu novega zakona o civilnih državnih nameščencih.

(Dalje.)

K čl. 147.:

Kao 2. alineja:

»Sa službencima, koji su radi bolesti ili radi telesne ozlede, koju nisu sami pouzročili, postali nesposobni za službu, postupiće se istotako, kao da su proveli već deset godina službe, ako su već navršili barem pet godina službe.«

Kao 3. alineja:

»Ako određuju za pojedine struke posebni zakoni i uredbe stanovite pogodnosti kod izračunavanja službenog vremena, ostaju ove pogodnosti još i dalje na snazi te ih valja u koliko postoje sada samo u nekim kraljevima protegnuti u dotičnoj struci na svu kraljevinu.«

K čl. 148.:

Mesto poslednje rečenice:

»Izuzetno, ako službenik ... itd. ... deset godina« neka se stave nove alineje koje glase:

»Službeniku, koji postane radi oslepljenosti ili poremećenja uma bez vlastite, promišljene (namerne) krivice nesposoban za daljnje službovanje kao za svaku drugu privredu, doračuna se k njegovom ubrojivom službenom vremenu deset godina za odmero penzionog (opskrbnog) užitka.

Isto važi, ako postane službenik radi nesreće bez vlastite promišljene (namerne) krivice nesposoban za službu, pod sledećim uslovima:

1. Nesreća morala se je desiti službeniku u izvršavanju određenog službenog posla te biti s poslom u neposrednoj vezi.

2. Dokazano treba da bude zvanično provedenom istragom državnog lekara, da je nesposobnost za službu nastala jedino radi nesreće.

3. Nesposobnost za službu mora da nastupi u toku godine dana nakon nesreće.

4. Pravo do pogodbene penzije valja zatražiti kod nadležne vlasti u toku godine dana nakon nastale nesposobnosti za službu.

U naročito obzira vrednim prilikama smije centralna vlast u primerima al. 2 dozvoliti užitak penzije i još u višoj meri do potpunog iznosa beriva, uračunivih u odmerivanje penzije.

Službeniku, koji bi postao nesposoban za daljnje službovanje i za svaku ostalu privredjivanje usled druge nego u prvoj alineji pomenute teške i neizlečive bolesti, koju je zadobio bez vlastite promišljene (namerne) krivice ili pak radi kakove nesreće, nastale bez vlastite promišljene (namerne) krivice bez da bi postojali

uslovi označeni u 2. al. smije centralna vlast za odmeru doračunati vreme do deset godina.»

K čl. 149.:

Kao 4. alineju dodati:

»Na vlastitu molbu mora da se službenik penzionise, ako je navršio broj službenih godina potreban za sticanje pune penzije.«

K čl. 150.:

Dodati iza reči:

»ako već nije navršio 60 godina života...«
»te ako nije nakon penzionisanja prošlo više vremena od 2 godine.«

K čl. 151.:

Mesto: »u istom procentu« neka glasi: »dodatak na decu iz čl. 37 u istom iznosu a pod istim uslovima.«

K čl. 153. dodati:

»U naročitim obzira vrednim primerima može centralna vlast nevinol porodici priznati primeran doprinos za održavanje i to do visine porodične penzije.«

K čl. 154.:

Kao 2. alineja neka se doda:

»Kod izračunavanja porodične upotrebljavati penzionisanog službenika valja upotrebljavati prvom mužu, kad bi bila viša od druge.«

Mesto: »u istom procentu« neka glasi: »analogno odredbe čl. 146 alineja 2.«

K čl. 155.:

Dodati: »deci, rođenoj u zakonitom braku i pozakonjenoj deci na ravne delove.«

K čl. 156.:

Stamparsku grešku u 2. alineji ispraviti »porodične« u »lične« (penzije).

Minimalni i maksimalni iznosi za penzije neka se poviše te neka glasi 2. alineja...:

»Jedno lice dobija 50%, dva lica 65%, tri lica 75% a četiri ili više lica 85% od osnova lične penzije.«

»ali penzija ne može biti manja

za jedno lice od	1.800 Din
za dva lica od	2.200 »
za tri lica od	2.600 »
za četiri ili više lica od	3.000 »
na godinu, niti može biti veća,	
za jedno lice od	9.000 »
za dva lica od	11.000 »
za tri lica od	13.000 »
a za četiri ili više lica	15.000 »
na godinu.«	

Treća alineja čl. 156 neka glasi:

»Odredbe 2. alineje čl. 148. valja, ako postoje tamo navedeni uslovi, i kod odmerivanja porodične penzije smislu primjereno upotrebljavati.«

K čl. 157.:

U 1. rečenici neka se crta reči »u penziji« da bi rečenica glasila... »dodatak na decu, koliki bi imao umrli roditelj, računajući...«

K čl. 159.:

Crta reči »zadobilene na državnom poslu« tako da ostaje tekst:

»... ili ako je smrt nastupila od povrede ili od akutne bolesti...«

K čl. 160.:

U 2. alineji na kraju neka se reč »ministru« crta te neka dotični tekst glasi:

»... i podnošenja isprave nadležnoj vlasti.«

K čl. 162.:

U 1. tački pod III neka se unese:

»... može mu se penzija izdavati do navršnja 24. godine života, pod uslovima čl. 38 i do 26. godine života...«

K čl. 163.:

Između prve i druge rečenice neka se unese nova rečenica:

»Imali i po drugom mužu pravo na penziju, onda može da traži mesto iste penziju po prvom mužu, kad bi bila viša od druge.«

Čl. 164.:

Neka se glasi:

»Rešenja... donosiće nadležna, koja su nadležna za potvrđivanje stalnosti dotičnih službenika, i predavati in interesovanim stranama, i to za državu finansijskoj vlasti. Obe strane imaju pravo žalbe upravnom sudu ili državnom savetu u roku...«

Čl. 168.:

U prvoj alineji mesto reči:

»zbog svoje veličine« staviti: »zbog veličine krivice službenika.«

Između čl. 168 i 169 uneti nov član:

Čl. 168a:

»Pravo starešine ukoravati podredlene (niže) vlasti, podredjenima izražavati radi neispravnosti u poslovanju negodovanje kao i pravo službene vlasti rečenima na osnovu važećih propisa odrediti da povrate troškove ili podmire štetu, ne promene se tim Zakonom.«

Budeli činovnik na osnovu službenog odnošaja, administrativnim putem osuđen na izmirenje štete, može da u toku 30 dana nakon što je, administrativna osuda postala izvršna poriče zahtev tužbom protiv države kod nadležnog suda. U koliko bude žalba uvažena, izgubi presuda o povratku svoju snagu.«

Vesnik.

Kaj je novega pri O. Z. Z. objavio tega članka nadajujemo po prihodnji seji širšega odbora, ki bo razpravljala o vaznih novih ukrepih. Pred vsem se morajo v najhujšem času v Zagrebu sestati delegati naše O. Z. in oni iz Splita ter Sarajeva. Sicer pa za enkrat opozarjamo na odgovor Glavnega Saveza. — O. Z.

— Službena pragmatika O. Z. in Glavni Savez. Da bodo naši čitatelji poučeni, zakaj Glavni Savez dostavlja odgovor na dopise O. Z., pričujemo 21. t. m. predsedstvu O. Z. došli dopis Glavnega Saveza, ki se doslovno glasi: »Beograd, 18. VII. 22. O. Z. Ljubljana. Čast nam je potvrditi prijem poslednjih pisama i predstavki, koje ste uputili Glavnomu Savezu. Smaframo za prijatnu dužnost, da na prvom mestu odgovorimo na pitanje, koje je sadržano u pismu 195 od 6. VII. o. g.

Izslanici ljubljanske Zveze, koji su kao deputacija nižih državnih službenika bili nedavno u Beogradu, svakako da su savršeno pogrešno razumeli predsednika Glavnog Saveza, pripisujući mu reči, koje on nije rekao niti mogao reći. (Podčrtali mi!) Razgovor se vodio pod veoma nepovoljnim okolnostima, kada je predsednik morao najhitnije da ide u finansijski odbor kao referent g. ministra finansija, što mu nije dozvolilo, da u toj prilici posveti gg. izaslancima onoliko vremena, koliko bi on sam želeo.

Naprotiv Glavni Savez i njegov predsednik stoje na gledištu, da se potrebe pojedinih pokrajinskih saveza i njihovih članova moraju uvek najpazljivije (podčrtal Gl. S.) proučiti i da se po njihovim predstavkama imaju preduzeti odmah koraci, koje prilike nalažu. Samo u najtešjem dodiru i saradnji pokrajinskih saveza s Gl. Savezom leži prvi uslov našeg uzajamnog zblizeg i boljeg razumevanja, koji imaju da obezbede kako povoljnije uslove službe, rada i nagrade drž. službenika uopšte tako i produktivniji rad na dobru naše zajedničke otačbine. (Podčrtal Gl. S.)

Glavni Savez koristi se ovom prilikom, da izvesti Zvezu o tome, u kome se stadiju nalazi pitanje o donošenju zakona o državnim službenicima gradjanskog reda. Predlog ovog zakona pretresen je već u celosti u komitetu ministara. Ostalo je samo, da g. ministar finansija prouči pitanje finansijskog efekta, posle čega će predlog biti upućen Narodnoj skupštini. Imamo ozbiljnih razloga verovati, da će zakon u skoroj budućnosti biti donet i, u koliko Glavni Savez bude mogao, on će svim silama stvar ubrzati.

Želimo i težimo, da što pre budemo svi u svemu izjednačeni pred zakonom, a u prvom redu pred zakonom o drž. službenicima gradjanskog reda, koji se nas najbliže tiče i uložimo svu svoju energiju i istrajnost, da se u što kraćem roku dodje do željenog rezultata.

Saopštavamo isto tako i to, da smo dobili veći broj amandmana ovom zakonu od pojedinih naših organizacija i drugova, medju kojima se brižljivošću obrade i umesnim primedbama i predlozima naročito ističe amandman ljubljanske zveze. (Podčrtal Gl. S.)

Svi ovi amandmani nalaze se na proučavanju i s obrazloženim mišljenjima biće blagovremeno upućeni, kad to potreba bude zahtevala, neposredno Narodnoj skupštini, pošto je već dockan (poznato), da se pošalju komitetu ministara, koji je svoj posao na ovom zakonu završio.

Zahvaljujući Vam na ovom dragocenom prilogu, kojim ćemo se široko koristiti, beležimo se s bratskim pozdravom za sekretara: Petrović I. r., predsednik dr. M. Jovanović I. r.

P. S. Ovak Savez nalazi se u teškoći, da odmah odgovori na sve dopise, koje on u priličnom broju dobija iz svijui krajeva naše države. Glavni uzrok tome leži ne toliko u zamašnosti posla, koliko u sticaju dveju nepovoljnih okolnosti: sekretar Saveza je oboleo i njega nije lako zameniti.

Sam predsednik je veoma apsorbovan radom na budžetu, koji se privodi kraju. Uskoro će, nadamo se, otpasti oba ova uzroka njenog zastoja u našoj prepisci s pokrajinskim savezima i mi ćemo biti u mogućnosti, da na sve Vaše dopise damo iscrpne odgovore.

Tako odgovor Glavnega Saveza na številne dopise, ki mu jih je poslala O. Z. pretekli in te-

koči mesec. V principu je torej vprašanje zakasnelosti odgovora na dopise naše O. Z. razčišćeno. Zanimivo je pred vsem pojasnilo o razgovoru delegatov nižjih uslužbenec s predsednikom Gl. S. dr. M. Jovanovićem, ki v polnem obsegu potrjuje pravilnost poročila, ki ga je svojčas pred sejo širšega odbora O. Z. podal tajnik O. Z. g. Bekš in čegar točnost je skušal obledeti delegat društva policijskih nameščenec g. Benedičič.

V drugi vrsti pa bodo iz odgovora Gl. S. povzeli lahko vsi člani O. Z. sedanjí štadij zakonjenja nove službene pragmatike.

Ker odgovor ne omenja maksimiranja rodbinskih doklad za nižje uslužbence in tudi ne korakov, ki jih je Gl. S. podvzel v svrhu takojšnjega ukinjenja dotičnega rešenja, se je O. Z. takol ponovno obrnila na Gl. S. s prošnjo, da ji da neodložno vse potrebne podatke.

Odgovor bomo svoječasno priobčili. — O. Z.

Občni zbor društva davčnih uradnikov za leto 1921/22. se ne more vršiti v smislu sklepa sestanka oziroma seje širšega odbora v Celju z dne 9. t. m. že 12. avgusta t. l. marveč mora biti iz nujnih razlogov preložen na poznejši čas. Pred kratkim je namreč poslal Uduženje poreskih činovnika v Beogradu svoja pravila, katerim moramo smiselno prilagoditi tudi pravila naše bodoče sekcije tega udruženja. Več o vsem tem in o poteku celjskega sestanka priobčimo v prihodnji številki. Predsedstvo.

Izredni občni zbor društva političnih konceptnih uradnikov se je vršil dne 13. julija v Ljubljani. Po poročilu o delovanju in pravnem stanju društva po zadnjem občnem zboru so se izvršile volitve novega odbora. Za predsednika je bil soglasno izvoljen z vzklikom vladni svetnik Sporn, ki je v kratkih besedah očrtal delovni program novega odbora za povzdigo društvene in tovariške zavednosti pri članih, za izboljšanje gnotnega položaja in obuditev strokovnega delovanja pol. konceptnega uradništva ter za osnivanje močne stanovske organizacije vse kraljevine. Za podpredsednika je bil izvoljen vodja okrajnega glavarstva dr. Pirkmajer, za tajnika okrajni komisar Narte Velikonja, za blagajnika Stanek Masič, ostali odborniki so: vladni svetnik dr. Vodopivec, okrajni glavarja dr. Lajnšič in dr. Spiller-Muys in vladni tajnik dr. Trstenjak, namestnika okrajni komisarja dr. Brunčko in Makar. Za preglednika sta bila izvoljena dvorni svetnik Kremenšek in vladni svetnik dr. Rutar, za namestnika vladni svetnik dr. Mencinger in dr. Žužek. Nato se je vršila razprava o ustanovitvi enotne stanovske organizacije vseh političnih konceptnih uradnikov v državi ter se je novi odbor pooblastil, da osnuje s pomočjo sorodnih društev ostalih pokrajin, ki so se deloma že izrekla za tako organizacijo, zvezo vseh društev političnih konceptnih uradnikov vse kraljevine. V to svrhu naj odbor izdela pravila za Zvezo ter skliče sestanek delegatov vseh sorodnih društev. Pri pogovoru o službeni pragmatiki se je sklenilo, naj se dela na to, da se novi načrt čimprej vzakoni. Članarina se je z ozirom na bodoče naloge odbora zvišala od dne 1. avgusta t. l. na 5 Din mesečno. Po debati o položaju političnega konceptnega uradništva z ozirom na bodočo razdelitev države na oblasti, se je sklenilo izposlovati skupno z ostalimi društvi, da se politični konceptni uradniki ne bodo premeščali proti lastni volji, temveč le na lastno prošnjo iz oblasti v oblast, da se jim nudi možnost, da se izjavijo, ali hočejo služiti pri oblasti ali srezih, dalje, da se prejemki v vseh oblastih izenačijo, slednjič naj se področe in službeno razmerje med bodočimi velikimi župani, načelniki oddelkov in referenti točneje določi. Občni zbor je nadalje z obžalovanjem ugotovil, da je gnotna kriza političnih konceptnih uradnikov kljub vsem opozoritvam in spomenicam na merodajne činitelje priklopala do viška. Rešitev kršnega vprašanja je postala neodložljiva. Pogubne posledice tega položaja se že bridko občutijo. Beg iz državne politične službe je splošen. Konceptno uradništvo politične uprave potrebuje in zahteva nujne pomoči. Zahteva odločno zase fakultetno doklado, kajti isti razlogi, ki so bili merodajni za doklade sodnikom, govore za politično konceptno uradništvo, ker mu je poverjena upravno-pravna in kazenska judikatura, kakor sodnikom civilno-pravno in kazensko sodstvo. Po raznih nasvetih, n. pr. naj se obrne društvo na javnost, na parlamentarne kroge, naj izkuša članom zboljšati položaj s preskrbo zasebnih služb, se je odbor pooblastil, da o tem nevzdržnem stanju opozori odgovorne činitelje ter uporabi vsa sredstva, da z vztrajnim pritiskom izvojuje političnemu konceptnemu uradništvu vsaj eksistenčno možnost.

Razširjajte „Naš Glas“!

Izdaja Osrednja Zveza javnih nameščenec in upokojenec za Slovenijo v Ljubljani.

Odgovorni urednik Fran Govekar. — Tiska Narodna tiskarna v Ljubljani.